"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.
M. Popovich, Secretary.

Subscription per year $4.00

Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекґреґор, у Вінніпеґу, Ман. М. Попович, секретар.

Передплата на рік $4.00

Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

В ОБОРОНІ ПРАЦЮЮЧИХ ЧУЖИНЦІВ.

Конвенція Канадійського Брацтва Залізничих Робітників (Кенедіен Бродергуд оф Рейлвей Емплоїс), що відбулася передминулого тижня в Торонто, ухвалила, між иншим, слідуючу резолюцію:

"В виду того, що канадійське правительство через свої департаменти і аґентів, робить дискримінацію проти 1) аплікантів, що належать до робітничої кляси і бажають натуралізуватися як канадійські горожане, які беруть участь в робітничому рухові або симпатизують з ним; 2) національностей, які виявляють дух спротиву проти гнету в їхніх рідних країнах, або яких виходці виявляють такий самий настрій в Канаді,

Тому постановляємо, що ця конвенція осуджує таке поступовання і протестує проти нього, бо воно має на меті і вирахуване на те, щоб зробити канадійську робітничу клясу безхребетним тілом, яке могли-б тим лекше грабити великі фінансові і визискуючі інтереси цеї країни".

Дуже в пору підняла вище згадана робітнича орґанізація свій голос в обороні чужинецьких працюючих. І справа дискримінації, яку застосовує правительство і його інституції при розгляданню аплікацій на горожанські папери, проти тих робітників та фармерів, що належать до робітничих або фармерських орґанізацій або їм співчувають, є справою першорядної ваги для всего орґанізованого робітництва й фармерства.

Ліберальне правительство, під диктат канадійських капіталістів, намагається звербувати до Канади як найбільше іміґрантів з Европи. Його іміґраційна політика загально відома. Його аґенти в Европі на всі лади розмальовують і захвалюють канадійську демократію. А тимчасом, коли іміґрант-робітник приїде сюди і виявить охоту належати до робітничих або фармерських орґанізацій, вступить до них і візьме активну участь в їхній діяльности, попадає на лісту "непожаданих". Коли такий робітник старається відтак дістати горожанські папери, йому відмовляють і кажуть, що він "непожаданий".

Власне те саме ліберальне правительство, що закликає іміґрантів до Канади, відмовляється дати горожанські права дуже багатьом чужинецьким робітникам, що вирішили остатись в Канаді і бажають натуралізуватися, тільки тому, що вони є діяльними членами робітничих або-ж фармерських орґанізацій. Нам відомі десятки таких випадків тільки між українськими робітниками. Апліканта, що подається за горожанськими паперами, звичайно відвідує посиланий судом "мавнтед полісмен" і випитує завжди обовязково, чи належить він до юнії, або до инших робітничих орґанізацій. Відтак той самий поліціянт секретно запитує про апліканта своїх довірених людей чужинецького походження, що живуть між чужинцями і те, що вони йому скажуть, він звичайно й подає в свому рапорті, який йде перед суддю.

Звичайна річ, що конфіденти, в яких інформуються державні поліцаї, є завжди ворогами робітничого й фармерського руху і про всякого робітника чи фармера, якого знають як діяльного члена робітничої чи фармерської орґанізації — будь-то тільки трейд-юнія чи "гвіт пул" — вони инакше не скажуть, як лише "більшовик" або "комуніст", хоч даний аплікант може й ніколи не думав стати членом комуністичної партії. Це вистарчає, щоб такому аплікантові відмовлено права на горожанство.

І так ліберальне правительство з одної сторони закликає іміґрантів, обіцюючи їм всі "блага" й "вольности", а з другої його поліція тінню снується за чужинецькими робітниками, що беруть участь в робітничому й фармерському русі, нотує їхню діяльність, а відтак суди, або-ж таки ліберальне державне міністерство не дають їм горожанських паперів. Якщо це не дволичність ліберального правительства, то ми не знаємо як це назвати.

Ми вдячні орґанізації залізнодорожників за те, що вона стала в обороні чужинецьких робітників. Це відрадний прояв міжнародньої робітничої солідарности. Не сумніваємося, що голос конвенції вище згаданої орґанізації, яка репрезентувала поверх 15,000 орґанізованих залізнодорожників, почує так влада, як і орґанізовані робітники й фармері.

Але цего не досить. Треба, щоб всі робітничі й фармерські орґанізації підняли свій голос протесту проти цеї дискримінації, яка безпосередно вимірена проти чужинецьких робітників, а посередно проти робітничих та фармерських орґанізацій. Тому цю справу треба підняти у всіх тих орґанізаціях, вияснити її і закликати до протесту.

Для того потрібно конче як найбільше фактів, які показали-б, в якому розмірі йшла ця дискримінація, як багато аплікантів одержали відмову. Тому звертаємося до всіх читачів нашого часопису негайно подати нам імена й назвиска всіх тих, що їм не видано горожанських паперів. Попри назвиска треба подавати й адреси, а також — 1) коли була зроблена аплікація; 2) що випитував "мавнтед полісмен" відносно приналежности до робітничих або фармерських орґанізацій, політичних переконань, або знайомства з видатнішими робітничими чи фармерськими діячами; 3) що питали в суді; 4) хто і як повідомив про відкинення аплікації і які подано причини. Це дуже важне і кожний, що йому відкинено аплікацію, або знає когось иншого такого, повинен негайно написати про це до нашої редакції, подаючи вище означені інформації. На домагання ви затримаємо назвиска як редакційну тайну і робити з них публичного вжитку ні в якому разі не будемо.

Справу цеї дискримінації треба кинути в лице всім кандидатам ліберальної й консервативної партій тепер перед виборами і спитати їх, яке їхнє становище відносно ньої. Треба роскрити перед працюючими масами і виборцями працюючої кляси цей злочин, що їх поповнює каліталістична влада супроти них після того, як вони виберуть її представників до парляменту.

Скрізь і всюди, при кожній нагоді повинні орґанізовані робітники й фармері вияснити дискримінацію проти чужинецьких робітників, що належать до робітничих орґанізацій, коли вони стараються дістати горожанські папери, а також проти наших часописів. Коли ми не постоїмо за собою, то не матимемо права нарікати, що ніхто за нами не постоїть.

ДВІСТАЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ НАУКИ.

Недавно появилися в пресі цілого світа звідомлення про це, що Російська Академія Наук в Ленінграді святкує 200-літній ювілей свойого істнування. Найбільш визначні вчені всіх країн світа були запрошені на цей ювілей і чимало з них прибули в Радянський Союз, аби своєю присутністю причинитись до величі цего великого свята науки. Ті-ж вчені ріжних країн світа, що не мали змоги прибути особисто в Ленінград, послали від себе привітні листи й телеґрами (в тому числі й канадійські), а найвищі наукові інституції Европи, Америки, Азії і Африки, влаштовували в себе спеціяльні виклади, посвячені цему ювілеєві. Словом, цілий культурний світ приняв участь в цьому святкуванню.

Був це 200-літній ювілей істнування Російської Академії Наук, але я не помилюсь, коли скажу, що це був 200-літній ювілей науки взагалі. В такій культурно відсталій країні, як Росія перед 200 роками і в пізніших літах, Академія Наук була дійсно тим великим огнищем, яке невпинно через 2 віки викидало з себе найцінніші здобутки науки і підносило культурно цілу країну. Не будемо на цьому місці подрібно розглядати ту працю, яку зробила Р.А.Н. за 200 літ. Праця ця дуже велика і не на сторінках ґазети згадувати про неї. Ми, тільки кількома реченнями, перекажемо найважніші дати з історії Академії.

Перед 200 роками російський цар Петро, званий буржуазними істориками Великим, який "европеїзував" тодішню Росію, збудував перший музей, а згодом й Російську Академію Наук. Однак в Росії не було в той час таких вчених, які могли займитись працею в Академії, і Петро "позичив" їх з инших країн західної Европи. Згодом появились й російські вчені, між ними один з перших М. В. Ломоносов. З 18-того століття Р.А.Н. починає висилати наукові експедиції (виправи) для обслідування країни. Між иншими одна з таких експедицій під проводом вченого Беринґа, встановила поділ Азії й Америки. Теж инші експедиції з рамени Р.А.Н. поробили обслідування, що по сьогоднішний день мають дуже велике значіння в науковому світі.

Сьогодня в Ленінграді, на Василівському острові, будинки Р.А.Н. творять ціле окреме академічне містечко, а Академія має в собі 30 наукових установ-інститутів, музеїв, лябораторій, постійних комісій. Працює в них поверх 500 наукових робітників-спеціялістів в ріжних галузях науки. Видала Академія досі 15 тисяч томів своїх праць, себто цінну й велику бібліотеку. Між членами Академії є чимало таких, що користуються світовою славою, як фільольоґи: Фортунатов, Весоловський, Шахматов, Радлов; математики: Ляпунов, Марков, Чебишев, Остроградський; фізики й астрономи: Якобі, Зимін, Струве, Булеров і инші. Член Академії Вернадський в історичному нарисі про працю Р.А.Н. між иншим каже:

"Творча робота у невідомих галузях науки, творення їх наново, якщо це можливо, дослідження невідомого за свій кошт, а не в тилу наукової армії, рух новим шляхом, а не втоптаними стежками з одного боку, точне піддержування фактів, їх безперервне збирання і критичне переробления, охоплення в одну цілість всіх фактів, доступних людству, з другого боку, — характеризують роботу Академії у світовій науковій творчості..."

Наука не знає національности. Вона інтернаціональна, тому не дивниця, що цілий науковий світ віднісся з такою великою пошаною до 200-літнього ювілею старої Російської Академії Наук. В цьому випадку мусіли мовчати навіть найзапекліші вороги Радянського Союзу. Бо ніхто сьогодня не заперечить, що Р.А.Н. є власністю першої в світі робітничо-селянської соціялістичної держави, яка в тяжкій боротьбі вийшла переможницею на двох фронтах — військовому й господарському, а зараз веде не менш завзяту боротьбу на третьому, культурному фронті. На Радянський Союз, як на соціялістичну державу, випадає вперше доля використати найсерйозніший двигун суспільного життя — науку, для культурного піднесення працюючої сім'ї і цілої робітничо-селянської держави. І ця праця має всесвітнє значіння. Це-ж перша в історії людства Академія Наук, що находиться під безпосереднім протекторатом працюючих і користується всеціло піддержкою робітництва та селянства. Всі наукові цінні досягнення цеї Академії, є перш усього цінностями працюючих. Працюючі маси Радянського Союзу в найбільш тяжких хвилях революції й голоду, відмовляли собі в скупих пайках поживи, аби не дати загинути членам Академії, аби не дати загинути найвищій науковій установі. Бо вони знали значіння науки і навіть перед обличчям смерти дорожили нею. Це теж неабияке геройство в часах вседержавної нужди, суматохи та біди.

Колись сучасна ленінградська Академія звалась Імператорською, опісля Російською, а тепер, після ювілею, після 27. липня 1925 року — приняла назву: **Всесоюзна Академія Наук.** Назва ця вповні відповідає бувшій Російській Академії Наук, бо її давніша і теперішня праця охоплювала і охоплює всі країни і всі народи теперішнього Радянського Союзу. Одначе істнування Всесоюзної Академії не буде гальмувати праці і розвитку високих наукових установ инших республік Союзу, (наприклад, Всеукраїнської Академії Наук), а навпаки, сприятиме до їх дальшого розвитку, примінюючи щиро свій великий досвід в області науки. Молоді наукові установи, в тому числі і Всеукраїнська Академія Наук, найдуть в старій бувшій Російській, а сьогодня **Всесоюзній** Академії Наук, того рідного порадника й помічника, який прийде їм з допомогою там, де цего буде потрібно. (Ще-ж за царату Р.А.Н., на зважаючи на неприємности, без страху сказала своє авторітетне слово, що укр. мова є окремішньою від рос. мови.) Не підлягає-ж сумнівові, що наука в инших народів бувшої "тюрми народів" — Росії, через вікове поневолення їх, значно залишилася позаду і тільки тепер, за радянської влади, почала вільно розвиватися і поступати великими кроками вперед. Великі-ж досягнення старої і славної бувшої Російської Академії Наук, що займає одно з перших місць в науковому світі, вийдуть тільки на користь науковому розвиткові і праці високих наукових установ инших країн Радянського Союзу.

З приводу перейменування Російської Академії Наук на Всесоюзну, проф. Яната пише в харківській "Культурі й Побуті" з 6. вересня ц. р. ч. 34:

"Всесоюзна Академія Наук — це не Російська! Вона разом і російська, і українська, і білоруська, і азербейджанська, і грузинська, і вірменська, і узбекістанська, і туркменістанська, і татарська, і сибірська, і... Академія Наук, провідна зоря до культурного розвитку всіх тих, великих й малих народів, що живуть в Радянському Союзі, та що житимуть в ньому.

За 200 років свого істнування Російська Академія Наук надбала кольосальні наукові цінности, кольосальні наукові матеріяли, з територій усіх республік і країв, що складають тепер С.Р.С.Р., та з багатьох инших, найбільш сумежних-східніх країн. І вона тим справді, і раніш уже, в сучасному нашому розумінню, була і є не російською, а Всесоюзною скарбницею наукових цінностів і досягнень..."

Святкування-ж 200-літнього ювілею Російської Академії Наук, а тепер перейменування її на Всесоюзну, має велике значіння не тільки для наукового світа, не тільки для самого Радянського Союзу, але й для працюючих мас цілої земської кулі. Бо це перша найвища наукова установа, в першій в історії людства дійсно соціялістичній, робітничо-селянській державі і з усіх її наукових досягнень користатимуть в першу чергу працюючі маси.

М. Ірчан.

РОБІТНИЧА ПРЕСА В РІЖНИХ КРАЇНАХ.

У ФРАНЦІЇ.

Найбільшою робітничою ґазетою у Франції є "Іманіте", центральний орґан Французької Комуністичної Партії. Нормально вона розходиться в 160 — 170 тисяч примірників, а в періоді напруженого політичного життя досягає 200 — 210 тисяч примірників.

Крім "Іманіте", французька компартія має ще одну ґазету на півночі Франції, дві ґазеті в Ельзації і Льотарингії, одну щоденну жіночу ґазету, дві селянські і цілу низку партійних, професійних та військових журналів.

Тепер у Франції дуже поширені стінні та фабричні ґазети, які освітлюють життя фабрики. Таких ґазет видається поверх 100. Найбільше переслідувань зазнала військова ґазета "Ле Азерм" ("Казарма").

В БОЛГАРІЇ.

В Болгарії комуністична преса цілком здушена. В 1924 році Цанков заборонив в Болгарії 18 робітничих і селянських ґазет. А під час останнього терору, Цанков заборонив всю опозиційну пресу. Багато редакторів бувших робітничо-селянських ґазет замордовано. В Болгарії видано закон, який гостро карає властителів друкарень, що згодилися-б надрукувати робітничу або селянську ґазету. Так, що про робітничо-селянську пресу в Болгарії нема й мови, не говорячи вже й про комуністичну.

В ІТАЛІЇ.

В Італії до приходу до влади фашістів була сильна комуністична преса. Прийшовши до влади, фашісти знищили не тільки комуністичну пресу, але й її приміщення. Однак комуністична преса появилася знову. Загально вона розходиться в поверх 100,000 примірників. Центральний орган "Уніта", не зважаючи на часті конфіскати, розходиться в поверх 40,000 примірників.

В ЮГОСЛАВІЇ.

Революційні робітники Югославії мають тепер три "леґальні" (тоб-то такі, що їх що разу конфіскують і виходять вони кожного разу під новою назвою) ґазети. Це — "Голос Робітника" в Білгороді, "Робітнича Боротьба" (вийшла замісць закритої "Боротьби") в Загребі й "Робітничо-селянська Ґазета" (наступниця "Голосу Свободи") в Любляні, в Словенії.

Тираж кожної з цих ґазет не перевищає 4 — 5 тисяч примірників, бо часті конфіскації й переслідування не дають можливости поширювати їх.

Югославський уряд підчас виборів в лютому ц. р. сконфіскував 47 опозиційних ґазет. Комуністична преса в Югославії цілковито здушена.

В РУМУНІЇ.

Компартія в Румунії мала свою ґазету "Соціялізм" до червня 1924 року коли її було заборонено, як і инші робітничі ґазети. Від тоді комуністична партія офіціяльно своєї леґальної ґазети не має і видає часами нелеґально листівки і брошури. Унітарні профсоюзи Румунії зорґанізували ґазету "Робітниче Життя", яка швидко розходиться. Її видають і до неї пишуть самі робітники.

Всіх редакторів і співробітників бувших комуністичних ґазет уряд посадив в тюрму.

В АНҐЛІЇ.

Анґлійська Комуністична Партія має свій центральний орґан, тижневик "Воркерс Віклі" і около десять двомісячних і місячних ґазет та журналів: "Комюніст Рев'ю", "Спарк", "Йонґ Воркер", "Йонґ Комрейд".

"Воркерс Віклі" є масовою ґазетою і розходиться в 50,000 примірників. "Воркерс Віклі" видається дуже популярно; він присвячує багато уваги робітничим дописам з місць.

"ЛОРД НОРТКЛИФ" В ЕДМОНТОНІ.

Був колись в Анґлії лорд Нотклиф, до якого належало, — як кажуть, — половина всіх ґазет тої країни.

Кажуть, що той лорд почав свою ґазетярську карієру незначним і досить поганим журналістом. На початку мав невеличку ґазетку, в якій розпочав якийсь ґемблярський "компетишен" і дійшов до того, що став ґазетярським королем та заслужив титул лорда.

Це передмова.

— — — — — — — — — — — —

А тепер оповідання.

Є в Едмонтоні українська ґазетка... Дехто каже — "західний свисток".

Часом цей "свисток" виходив, часом його виносили. Одного разу свиснув він в останнє і поклали його на мари... Даремно, що в його редакційній колеґії був европейський доктор.

Надув редактор носа і бульнув до доктора:

— Йди свиней валашати... Тут не медицини ані адвокатури треба, але політики.

Павза.

— — — — — — — — — — — —

Був собі в Едмонтоні "свідомий" робітник, який все думав Рокефелером стати, або оженитися... і для добра робітничої кляси взяти шлюб в греко-католицького попа.

Коли всі ті мрії його розвіялися, попав він в розпуку. В страшну тяжку розпуку.

В таку саму, як і редактор журналістом.

А редактор зробив йому кілька книжечок ресітів і сказав:

— Йди й збери стільки переплатників для "західного свистка", скільки мали ґазети лорда Нортклифа, тоді будеш таким, як сам Нортклиф.

І той ходить.

Ходить, тай ходить... Пішки ходить.

Поки зібрав десять передплатників, то двайцять відпало.

Сумує "едмонтонський лорд Нортклиф", бо при такому успіхові з "лорда" на пси зійдеш.

Сміється в кулак з дурня редактор "західного свистка" поки "міл-тикети" забезпечують прокормлення.

Куркуленко.

ЩО РОСКАЗУЄ ВИХОДЕЦЬ З РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ.

Один товариш з Принс Алберт, Саск., прислав нам витинок з тамошнього щоденного анґлійського часопису "Дейлі Геральд", з 16. вересня ц. р., в якому подана розмова репортера того часопису з Сімоном Фаєрманом, що недавно приїхав зі Шклова, Совітської Росії, до своїх братів в Принс Алберт.

Фаєрман розповів репортерові, що загально обставини в Радянських Республіках за останній рік незвичайно покращали. Радянське правительство контролює всю важку індустрію і рентує її у деяких випадках тим, що можуть і хочуть її провадити. Всі фабрики і копальні, що були закриті, зараз пускається в рух. Радянська влада допомагає промислові і торговлі, через те промисловий і торговельний рух неймовірно поліпшився.

Політична боротьба не провадиться зараз в таких гострих формах, як в минулому, і всі громадяне Радянських Республік користуються більшою свободою. Важливим явищем є зміна багатьох законів. Для прикладу Фаєрман вказує на те, що в минулих роках нижчі суди мали право судити до найвищої кари, а зараз це можуть робити тільки вищі суди.

Радянське правительство заповняє уряди багатьома молодими людьми і усуває негідний і шкідливий елемент, що нераз робив багато шкоди й клопоту. Освіта, каже Фаєрман, шириться в Радянських Республіках немов яка пошесть. Кожний бажає стати освіченою людиною. Радянська влада всіми способами пособляє науці дітей робітників і селян.

Поділ землі теж дуже важлива зміна. Земля зараз є власністю муніціпалітетів і вони роздають її безплатно тим, хто бажає на ній працювати. Коли землі такої не обробляється, то муніціпалітет відбирає її назад.

Коли Фаєрман відїздив з Радянських Республік, жнив ще не було, але загальні вигляди були на прекрасні жнива.

Ось що росказує чесний виходець з Радянських Республік. Не те, що говорили буржуазній пресі всякі "князі", "ґрафи", або-ж таки прості ледарі, злодюги, бандити і шубравці, що повтікали з Радянських Республік. І замітне те, що не тільки Фаєрман, але дуже багато виходців з Радянських Республік, що поприїздили сюди до своїх рідних, росповідають відрадні вісти про неймовірно скору відбудову С.Р.С.Р.

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ ТУРФДІМ В КАНАДІ.

Повідомляємо всі відділи ТУРФДім, а зглядно їх секретарів-скарбників, щоб вони з кінцем цього місяця (вересня) негайно надіслали нам **точно виповнені рахунки плачення місячих членських вкладок за минулий (третій) квартал.**

Пригадуємо це тому, аби нам знову не прийшлося безпотрібно писати за цими рахунками, коли це можна зробити зараз і без всяких труднощів.

Ц.В.К. ТУРФДім.